

nationale ombudsman

Rapport

Een onderzoek naar het optreden van de regionale politie eenheid Rotterdam.

Oordeel

Op basis van het onderzoek vindt de Nationale ombudsman de klacht over de politiechef van de regionale politie eenheid Rotterdam deels gegrond.

Klacht

Verzoeker klaagt er over dat de regionale politie eenheid Rotterdam bij zijn aanhouding op 15 mei 2015 disproportioneel geweld heeft gebruikt.

Wat is er volgens verzoeker gebeurd

Op 15 mei 2015 vond er een confrontatie plaats tussen verzoeker en een vroegere buurtgenoot. De vroegere buurtgenoot ging naar het politiebureau om aangifte te doen tegen verzoeker van mishandeling en bedreiging. Verzoeker ging eveneens naar het politiebureau om aangifte te doen tegen zijn vroegere buurtgenoot. Verzoeker wist niet dat deze man op dat moment ook op het bureau was. De baliemedewerkster verzocht verzoeker om voor het politiebureau te wachten. Vervolgens werd hij voor het politiebureau door politieambtenaren op heterdaad aangehouden. Volgens verzoeker heeft hij hierbij geen weerstand geboden. Toch werd hij gepeperd en werd er volgens hem een nekklem toegepast.

Toedracht volgens de politie en standpunt politiechef

Verklaring politieambtenaren

Verzoeker wilde in eerste aanleg meewerken aan zijn aanhouding. De broer van verzoeker en enkele kennissen kwamen er bij staan. Zij bemoeiden zich met de aanhouding. Vanaf dat moment bood verzoeker verzet. Hij weigerde zijn armen op de rug te plaatsen en probeerde zijn armen los te trekken. Verzoeker werd verteld dat hij mee moest werken. Anders zou er geweld worden gebruikt. Hij gaf hieraan geen gehoor. Een van de betrokken politieambtenaren verklaarde dat hij daarop pepperspray had gebruikt. Hij had verzoeker twee maal kort op het voorhoofd gespoten. Hij hoorde verzoeker roepen: "Ik krijg geen lucht, ik stik." Verzoeker had waarschijnlijk last van de pepperspray. Vervolgens lukte het de politieambtenaar verzoeker naar de grond te brengen. Hij ontkende een echte nekklem bij verzoeker te hebben toegepast. Wel was er een arm om de nek van verzoeker gedaan om hem naar de grond te brengen.

Standpunt politiechef

De politiechef acht de klacht van verzoeker ongegrond. Verzoeker werd verdacht van een geweldsmisdrijf. Ook stond hij bekend als agressief. Vanuit veiligheidsoogpunt was het belangrijk om hem geboeid over te brengen naar het cellencomplex. Omdat verzoeker – na het aanbrengen van één handboei – niet langer meewerkte en zich ging verzetten, was de betrokken politieambtenaar genoodzaakt om meer geweld toe te passen. De politiechef stelde vast dat er alleen door één politieambtenaar geweld was gebruikt. Hij achtte dit geweld gepast en noodzakelijk om de aanhouding te voltooien. Dat door het gedrag van verzoeker meer geweld nodig bleek dan aanvankelijk in de lijn der verwachting lag, maakte de inzet van dit geweld niet onnodig of buitenproportioneel. En was daarom niet als onbehoorlijk te kwalificeren, aldus de politiechef.

Onderzoek Nationale ombudsman

Van de aanhouding van verzoeker zijn opname beelden. De Nationale ombudsman heeft deze beelden bekeken. Uit dit beeldmateriaal maakt de Nationale ombudsman op dat verzoeker geen medewerking verleende aan zijn aanhouding. Verzoeker bewoog zich in de tegengestelde richting dan waar de politieambtenaren hem wilden brengen. Verzoeker deed zijn armen niet naar achteren om te worden geboeid. Ook maakte hij afwerende bewegingen met zijn lichaam en armen. Op een gegeven moment lukte het de politie om een boei vast te maken om zijn linker pols. Zijn rechterarm hield verzoeker dan nog steeds zijdelings uitgestrekt. Hij deed deze arm niet naar achteren om te worden geboeid. Er stonden omstanders omheen die zich met de aanhouding bemoeiden. Er werd geroepen: "Rustig jongen" en "meewerken".

Ook is op de beelden te zien dat een van de politieambtenaren verzoeker twee maal van dichtbij met pepperspray in zijn gezicht spoot. Na het sprayen hield een politieambtenaar zijn rechterarm om de nek van verzoeker. Verzoeker werd naar de grond gebracht. Hij gaf aan dat hij het benauwd had. Een politieambtenaar merkte op dat dit door het pepperen kwam. De arm om de nek wordt weggehaald. Verzoeker zit geknield op de grond en werd geboeid.

Reactie verzoeker

Verzoeker is het niet eens met de beschrijving van de beelden door de Nationale ombudsman. Hij verzocht de beelden door andere medewerkers te laten bekijken.

Nader onderzoek Nationale ombudsman

Op verzoek van verzoeker zijn de opname beelden door twee andere medewerkers van de Nationale ombudsman bekeken. Zij zien geen reden om de hiervoor gegeven beschrijving aan te passen.

Oordeel Nationale ombudsman

Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten van burgers worden gerespecteerd. Het recht op lichamelijke integriteit is een grondrecht dat door de Grondwet en internationale verdragen wordt beschermd. Het gebruik van geweld tegen personen betekent een inbreuk op dit grondrecht. Een politieambtenaar die in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening is, is echter bevoegd om op grond van artikel 8, eerste en vijfde lid van de Politiewet 2012 geweld te gebruiken wanneer dit noodzakelijk is voor de uitvoering van zijn taak en een minder ingrijpend middel niet voorhanden is. Het geweld dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

In de eerste plaats is het van belang dat de aanhouding van verzoeker rechtmatig was. Alleen bij een rechtmatige aanhouding is het gebruik van geweld toegestaan. In deze zaak was tegen verzoeker aangifte gedaan van mishandeling en bedreiging. De politie kon daarom in redelijkheid tot aanhouding van verzoeker overgaan.

De vraag die zich vervolgens voordoet of het door de politie bij de aanhouding gebruikte geweld in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd was.

Ten aanzien van de pepperspray

Pepperspray is op grond van artikel 12a van de Ambtsinstructie¹ voor de politie geoorloofd in de situatie om een persoon aan te houden die zich aan zijn aanhouding probeert te onttrekken. Dit middel mag slechts worden toegepast als er geen ander, minder ingrijpend middel is om de persoon onder controle te krijgen. Pepperspray mag op een afstand van minimaal één meter worden gebruikt.

Op basis van de stukken en de beelden komt de Nationale ombudsman tot de conclusie dat verzoeker geen medewerking heeft verleend aan zijn aanhouding.

Dit betekent dat de politie in redelijkheid kon overgaan tot het toepassen van geweld om verzoeker aan te houden en te boeien. Wel mag hierbij van de politie worden verwacht dat zij conform haar professionele normen en richtlijnen werkt.

De Nationale ombudsman heeft geconstateerd dat de politie op minder dan één meter afstand pepperspray in het gezicht van verzoeker heeft gespoten.

Naar het oordeel van de Nationale ombudsman staat vast dat de politie hiermee de Ambtsinstructie heeft overtreden. Het is de Nationale ombudsman niet gebleken van zwaarwegende omstandigheden die als rechtvaardiging kunnen dienen voor de wijze waarop de pepperspray is gebruikt. Het niet mee willen werken aan een aanhouding is op zich geen zwaarwegende omstandigheid. In zoverre acht de Nationale ombudsman de gedraging van de politie niet behoorlijk.

¹ Geldend op datum aanhouding van verzoeker.
201830458

Ten aanzien van de nekklem

Aan de hand van de beelden heeft de Nationale ombudsman geconstateerd dat een politieambtenaar zijn arm om de nek van verzoeker houdt. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat de politieambtenaar verzoeker hiermee naar de grond wilde dwingen. Dit gelet op het feit dat verzoeker geen medewerking verleende. Het vastpakken en het door middel van een greep verzoeker naar de grond proberen te brengen valt naar de mening van de Nationale ombudsman binnen de grenzen van behoorlijk gebruik van geweld. De Nationale ombudsman erkent dat het onderscheid tussen een gewone nekklem en een nekklem met verwurging niet zwart-wit is. Uit de beelden is echter niet gebleken dat er sprake was van een nekklem met verwurging. Daarbij komt dat de arm direct werd weggehaald op het moment dat verzoeker aangaf dat hij het benauwd had.

In zoverre oordeelt de Nationale ombudsman de gedraging als behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de regionale politie-eenheid Rotterdam is gegrond voor zover het betreft het gebruik van pepperspray wegens strijd met het vereiste dat grondrechten, in dit geval het recht op onaantastbaarheid van het menselijk lichaam, moet worden gerespecteerd.

De klacht is ongegrond, voor zover het betreft de volgens verzoeker gebruikte nekklem.

De Nationale ombudsman,

Reinier van Zutphen